

Even voorstellen: de commissie Groene MDL

We weten het inmiddels: (1) de huidige klimaatverandering heeft negatieve effecten op de gezondheid van de mens – met andere woorden: klimaatverandering is ziekmakend – en (2) klimaatverandering wordt met name veroorzaakt door de toegenomen uitstoot van broeikasgassen (zoals CO₂) in onze atmosfeer. Ten minste 7 procent (!) van de Nederlandse CO₂-uitstoot komt vanuit de gezondheidssector [1]. Onze sector produceert grote hoeveelheden afval, gebruikt grote hoeveelheden grondstoffen en is een belangrijke vervuiler van het grondwater. Ja, u leest het goed, de gezondheidszorg draagt paradoxaal genoeg dus ook bij aan een ongezonde maatschappij. Wanneer we op deze manier doorgaan, zal door de toenemende zorgbehoefte de houdbaarheid van de gezondheidszorg in het geding komen. Verduurzaming is om die reden essentieel om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden.

Gelukkig is er de afgelopen jaren meer en meer aandacht voor het verduurzamen van zorg en voelt een steeds grotere groep zorgprofessionals ook de verantwoordelijkheid zich hiervoor in te zetten. Zo ook binnen de MDL.

Groene MDL: doel en activiteiten

Om de verduurzaming van de MDL-zorg te vergemakkelijken, bespoedigen en verbeteren is in maart jongstleden de *Groene MDL* opgericht, een subcommissie van de NVMDL-raad Wetenschap en Innovatie. Op dit moment bestaat de commissie uit twaalf leden (vier endoscopie-verpleegkundigen, twee arts-onderzoekers/a(n)ios en zes MDL-artsen).

Wij werken met verschillende subcommissies aan een online document dat als naslag kan worden gebruikt voor (beginnende) MDL-greenteams, het delen van successen en *best practices*, plus een dataset met hierin alle lopende en afgeronde duurzaamheidsprojecten, inclusief uitkomsten en contactgegevens van de projectleider. Op onze LinkedIn-pagina¹ delen we geregeld groene weetjes en tips en verder worden tijdens de aankomende DDD's groene symposia

georganiseerd. Op naar Groene MDL-zorg. Met elkaar gaat het lukken!

Subcommissie 'De groene endoscopiekamer'

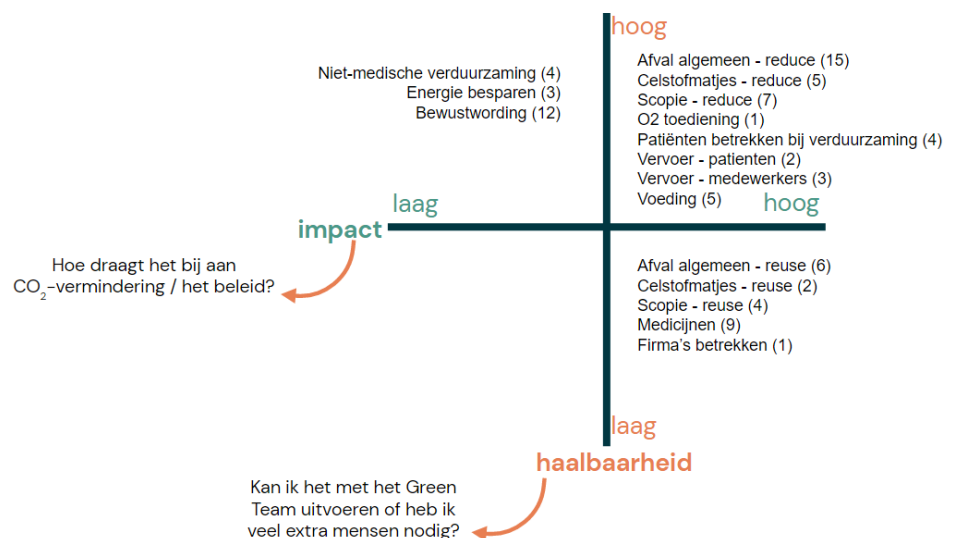
Al die driedubbel verpakte dopjes, de wegwerp-Savary's, de berg plastic die wij dagelijks produceren is veel MDL-artsen en

-verpleegkundigen al lang een doorn in het oog. Sinds 2021 is er dan ook een actieve Groene MDL-appgroep waarin vragen, tips en adviezen actief worden gedeeld om de MDL-zorg groener te maken. Inmiddels heeft de appgroep 141 deelnemers. Vraagstukken die aan bod komen: is het wel nodig om steriel water te gebruiken, hoe kunnen we het gebruik van celstofmatjes reduceren en kan er niet meer hergebruikt worden?

Het doel van de subcommissie 'De groene endoscopiekamer' is om online een dynamisch document te publiceren, waarin we op basis van literatuur en overleg met infectiepreventie en eventueel met de industrie een antwoord op deze vraagstukken kunnen geven. Deze adviezen kunnen vervolgens landelijk worden geïmplementeerd, zodat niet iedereen opnieuw het wiel hoeft uit te vinden.

We staan te popelen om aan de slag te gaan.

Figuur 1. Impact en haalbaarheid genoemde projecten landelijke duurzaamheidsenquête.

Heeft u tips of adviezen? Dan ontvangen wij dit graag via ons mailadres groenemdl@gmail.com.

Subcommissie 'Zinnige zorg'

Een efficiënte manier van verduurzaming is het leveren van zinnige zorg. Hierbij wordt kritisch gekeken naar de indicatie en bijbehorende opbrengst van endoscopische procedures of behandelingen. Reductie van minder effectieve en ineffectieve zorg leidt immers niet alleen tot een kostenbesparing en lastenverlichting voor de zorg, maar ook tot een verkleining van de MDL-voetafdruk op het milieu. Hiernaar wordt in Nederland al actief onderzoek gedaan, met onder meer studies naar de doelmatigheid van gastroscopieën bij dyspepsie en het gebruik van PPI's zonder *evidence-based*-indicatie in de eerste lijn. De Groene MDL steunt dit soort initiatieven en wil hieraan in de toekomst een actieve bijdrage leveren binnen het beleidskader van de nieuwe NVMDL Kennisagenda met als meta-thema *Less is More*.

Subcommissie 'Voeding en mobiliteit'

Voor de productie van vlees, eieren en zuivel wordt wereldwijd ruim driekwart van het landbouwooppervlak gebruikt voor begrazing en productie van voedsel voor vee, terwijl dit voor slechts 37 procent bijdraagt aan geconsumeerde eiwitten en 18 procent van onze calorie-inname [2]. In Nederland komt ruim een kwart van de uitstoot van broeikasgassen uit de landbouw, het overgrote deel daarvan komt uit de veeteelt [3]. Een plantaardig dieet is niet alleen 'goed voor de wereld', het heeft ook gezondheidsvoordelen. Het eten van bewerkt of rood vlees (vlees van rund, varken, schaap en geit) draagt bij aan het ontstaan van kanker, chronische ziektes en darmontsteking [4, 5]. Daarom zijn wij van mening dat we van plantaardig voedsel de standaard moeten maken in het ziekenhuis en op congressen.

Mobiliteit veroorzaakt zo'n 17 tot 22 procent van de CO₂-uitstoot in de Nederlandse zorg. Dit komt voor ongeveer driekwart voort uit reisdrengingen van zorgmedewerkers,

de rest van patiënten [6, 7]. De commissie Groene MDL stuurt aan op het reizen naar het ziekenhuis met OV of de fiets en bezoek van congressen of symposia per trein of online. Plan afspraken met patiënten zoveel mogelijk op één dag en verricht waar mogelijk consulten middels videobellen of telefonisch.

Uitslag landelijke duurzaamheidsenquête

In het kader van de ZonMw Implementatie- en opschalingscoaching duurzaamheid bij de Maag-Darm-Leverziekten is eind 2022 een enquête uitgezet onder ziekenhuizen. Tijdens de DDD in maart 2023 heeft Else de Ridder tijdens een 'Green Team workshop' de eerste resultaten gepresenteerd.

Er zijn 27 reacties ontvangen uit 24 ziekenhuizen, verspreid over het hele land. Uit de enquête blijkt dat 70,4 procent van de respondenten bezig is met een verduurzamingsproject, 25,9 procent is dit van plan en slechts 3,7 procent geeft aan dit niet te gaan doen vanwege een gebrek aan tijd en/of steun van collega's. De projecten gaan voornamelijk over afval/materialen (100 procent) en bewustwording (89,5 procent), maar ook over energie (36,8 procent), medicijnen (26,3 procent), vervoer en voeding (beide 10,5 procent).

80 procent van de ondervraagden geeft aan veel steun te krijgen van collega's om projecten op te starten. Het gebrek aan tijd (65,4 procent) en kennis (38,5 procent) wordt als een belemmerende factor genoemd. Twee derde van de respondenten geeft aan dat reeds een 'Green Team MDL' is opgericht, 22,2 procent is dit van plan in de nabije toekomst. Deze teams bestaan grotendeels uit medisch specialisten (100 procent) en verpleegkundigen (80 procent), a(n)ios en arts-onderzoekers (45 procent), maar ook uit zorgmanagers en administratieve medewerkers.

Er zijn maar liefst 87 (ideeën voor) projecten genoemd in de enquête, gegroepeerd in zestien thema's en grafisch samengevat in *figuur 1*. De figuur geeft aan hoe groot de

impact ten aanzien van CO₂-vermindering zou kunnen zijn, in relatie tot haalbaarheid. Voorbeelden van niet-medisch verduurzamen zijn: het afmelden voor reclame, vervangen van koffiebekertjes door mokken en hergebruiken van afgedankte dienstkleeding (bijvoorbeeld als tasje). Ten aanzien van energiebesparing worden het uitzetten van lampen, PC's en apparaten wanneer niet in gebruik genoemd, evenals het sluiten van deuren van bijvoorbeeld de onderzoekskamer.

Het merendeel van de onderwerpen ging over endoscopie en zal de komende maanden door de commissie Groene MDL verder worden uitgewerkt.

Femme Dirksmeier-Harinck, MDL-arts
Franciscus Gasthuis&Vlietland (voorzitter)
Esmerij van der Zanden, MDL-arts
Amstelland ziekenhuis (secretaris)
Adriaan Volkens, anios MDL
Noordwest Ziekenhuis
Maarten te Groen, PhD/anios Radboudumc
Marjolijn Duijvestein, MDL-arts
Radboudumc

Kijk voor een overzicht van de leden van de commissie Groene MDL en de referenties in de pdf van MAGMA 2-2023 (p. 113) op www.mdl.nl/MAGMA/alle-edities.

Commissie Groene MDL

LinkedIn: Groene MDL

E-mailadres: groenemdl@gmail.com

Groene MDL

Initiatief van de subcommissie duurzaamheid van de Nederlandse Vereniging voor Maag-Dar...

DUURZAAMHEID Even voorstellen: de commissie Groene MDL – p. 66-67

1. Steenmeijer et al, The Environmental Footprint of the Dutch Healthcare Sector: Beyond Climate Impact. - *Lancet* 2022; 6; 12; e949-e957. doi: [10.1016/S2542-5196\(22\)00244-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(22)00244-3)
2. Poore et al., Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science* 2018; 360, 987–992. doi: [10.1126/science.aag0216](https://doi.org/10.1126/science.aag0216)
3. Centraal Bureau voor de Statistiek, *Welke sectoren stoten broeikasgassen uit?* <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-broeikasgassen/welke-sectoren-stoten-broeikasgassen-uit> - geraadpleegd 9 mei 2023.
4. Voedingscentrum, *Waarom is minder vlees eten beter voor je gezondheid en het milieu? En hoe doe je dat?* <https://www.voedingscentrum.nl/nl/duurzaam-eten/waarom-is-minder-vlees-eten-beter-voor-gezondheid-en-milieu.aspx> - geraadpleegd 9 mei 2023.
5. Bolte LA, et al., Long-term dietary patterns are associated with pro-inflammatory and anti-inflammatory features of the gut microbiome. *Gut* 2021;70:1287–1298.
Pdf via: <https://gut.bmj.com/content/70/7/1287.info>
6. Gupta Strategists, *Een stuur voor de transitie naar duurzame gezondheidszorg.* –2019. Pdf via: <https://gupta-strategists.nl/studies/een-stuur-voor-de-transitie-naar-duurzame-gezondheidszorg>.
7. CE Delft, *Impactanalyse MVI UMC Utrecht.* –2018.
Pdf via: <https://ce.nl/publicaties/impactanalyse-mvi-umc-utrecht/>

Leden commissie Groene MDL

Nicolette van Kooten
Endoscopie verpleegkundige
Amstelland ziekenhuis

Marjolijn Duijvestein
MDL-arts
Radboudumc

Maarten te Groen
PhD/ANIOS
Radboudumc

Donja Schiereck
Endoscopie verpleegkundige
Flevoziekenhuis

Peter Siersema
Hoogleraar duurzaamheid en
Innovatie- Erasmus MC

Femme Dirksmeier-Harinck
MDL-arts
Franciscus Gasthuis&Vlietland
Voorzitter

Leontine Roeleveld-Smit
Endoscopie verpleegkundige
Lange Land Ziekenhuis

Esmerij van der Zanden
MDL-arts
Amstelland ziekenhuis
Secretaris

Wouter Curvers
MDL-arts
Catharina ziekenhuis

Paul Stadhouders
MDL-arts
St Antonius Nieuwegein

Adriaan Volkers
ANIOS MDL
NWZ Alkmaar